

Kollektivavtalen och framtidens arbetsmarknad

Nils Karlson & Henrik Lindberg
Forskningsinstitutet Ratio

www.ratio.se

RATIO

Allmän bakgrund

- Formativt skede för den svenska modellen
- De nya, snabbväxande tjänstebranscherna – låg facklig anslutningsgrad, låg täckningsgrad för kollektivavtalen, individuell lönebildning och stor lönespridning.
- Starkt behov av ökad utvecklingskraft

Frågeställning

Hur fungerar den svenska kollektivavtalsmodellen i relation till arbetsmarknaden i de nya framväxande branscherna?

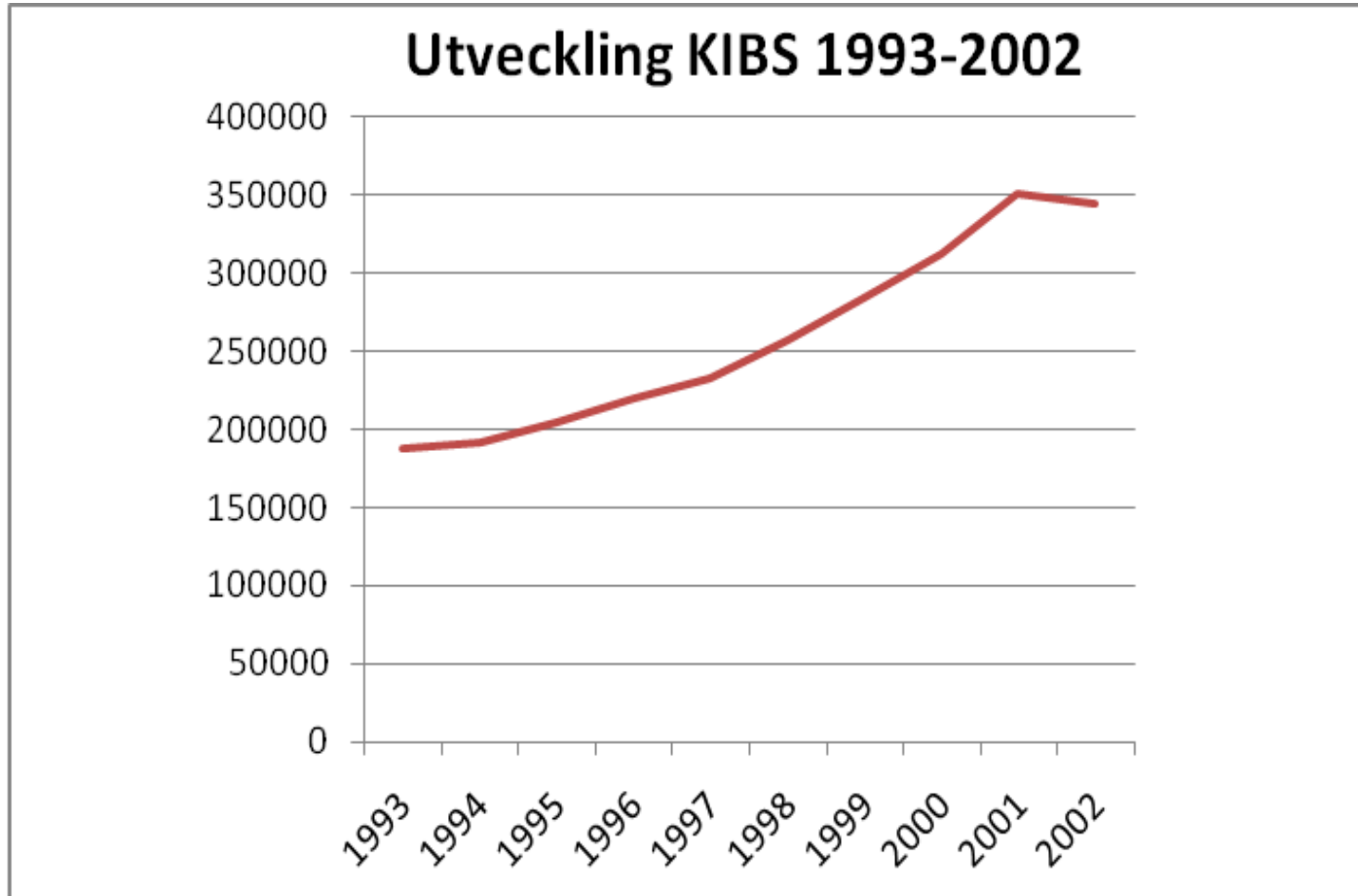

De nya framtidsbranscherna

(SNI 62, 63, 69-71, 73, 74)

- Dataprogrammering, datakonsultverksamhet
- Informationstjänster
- Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet
- Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag
- Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys
- Reklam och marknadsundersökning
- Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik

"KIBS"

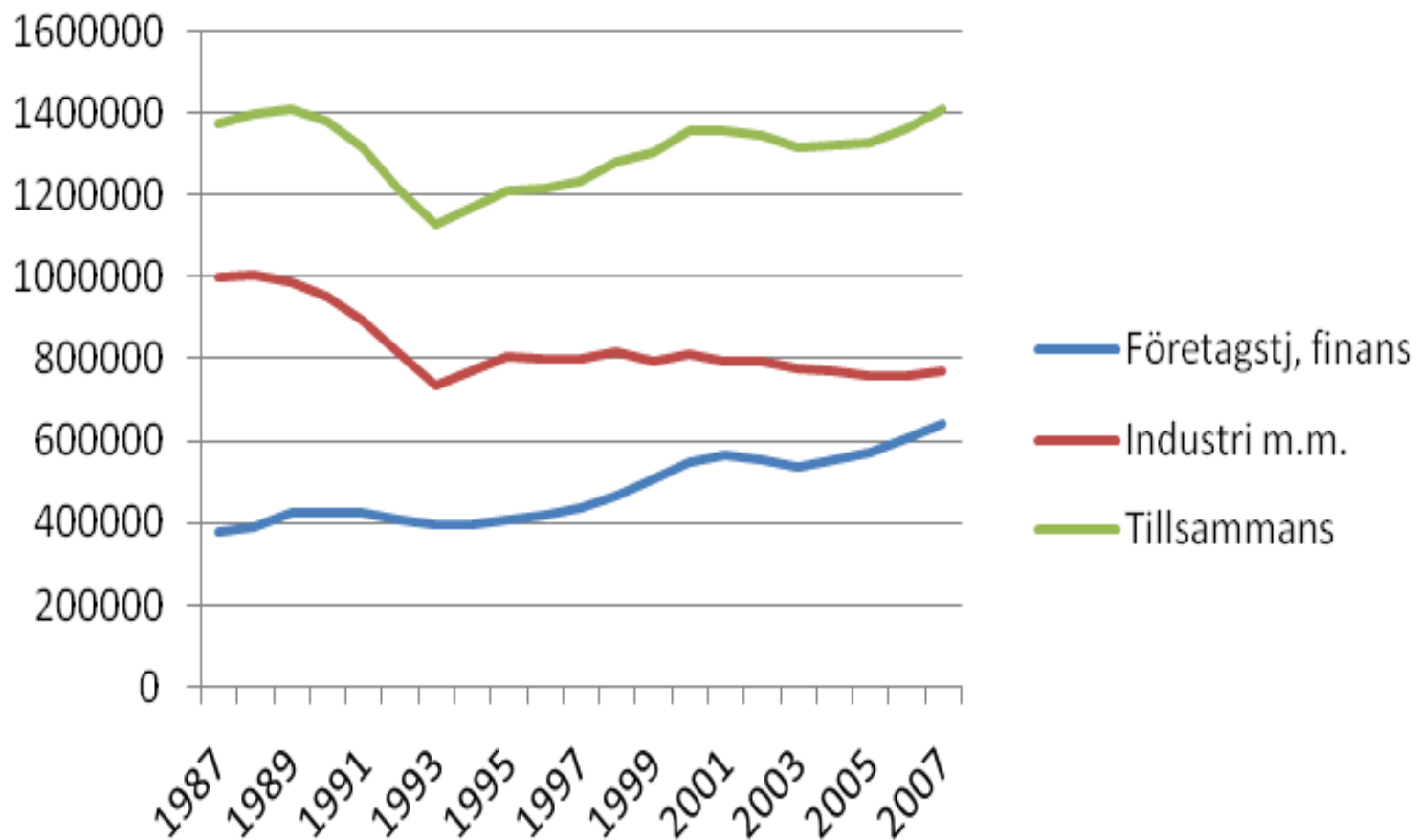

Även arbetsintensiva manuella företagstjänster

- Städfirmor
- Bevakningsföretag
- Bemanningsföretag

Företagstjänster/Industri

Den traditionella kollektivavtalsmodellen

1. Internationellt hög anslutningsgrad
2. Hög täckningsgrad
3. Normerade riksavtal med hög centralisering och små löneskillnader
4. Konflikter mellan parterna om avtalsvillkor och kollektivavtalsteckning

Inte bara löner, även försäkringar, pensioner mm.

Kollektivavtalens normerande roll

- Riksavtal mellan arbetsmarknadens parter
- Fjärrverkan – även anställda som inte är medlemmar i facket
- Via Avtalslagen paragraf 36 – även anställda hos arbetsgivare som inte har kollektivavtal

Arbetsmarknaden i de nya branscherna

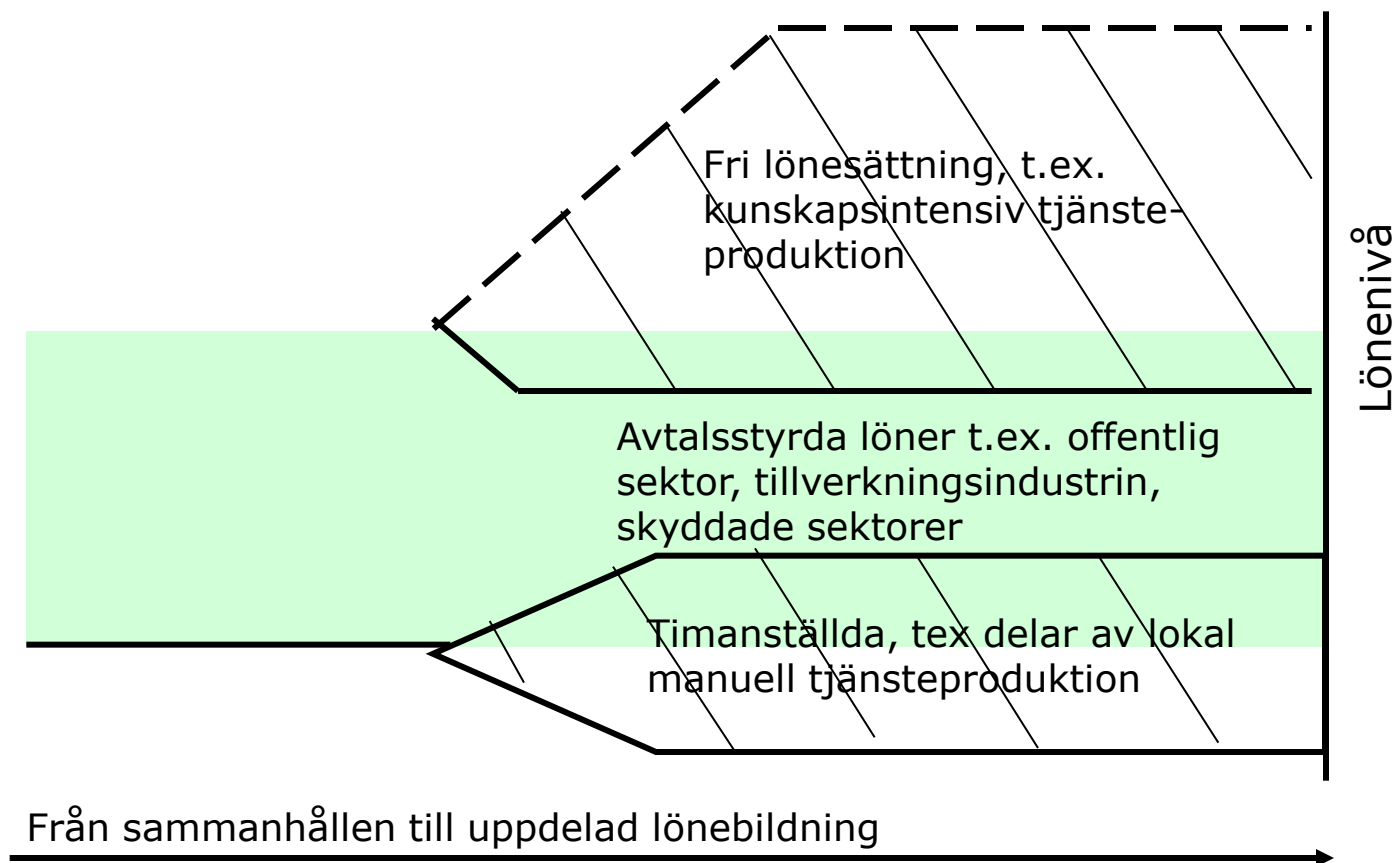
- Inte lika normerande riksavtal. Även s.k. serviceavtal.
- Lägre anslutningsgrad och täckningsgrad för kollektivavtalen – men *bristande underlag*.
- Lönebildning sker i huvudsak lokalt och individuellt varvid lönespridningen blir större
- Inga arbetskonflikter och ny roll för facket

Serviceavtalen (Almega)

- 193 serviceavtalsföretag
- Ca 85 procent i IT- branschen
- Resten exempelvis reklambyråer, PR och kommunikationskonsulter etc.
- Systemet med serviceavtal har funnits i över 10 år

Möjlig och faktisk utveckling

Källa: Anpassning av Blomgren & Giertz, IVA

RATIO

Övergripande slutsats 1

- Modellen har visat sig förvånansvärt flexibel!
- Fack och arbetsgivare har på olika sätt lyckats anpassa och integrera de nya branscherna inom modellens ramar.

Övergripande slutsats 2

- Utmaningen för parterna är att gemensamt fortsätta moderniseringen och anpassa avtalen till villkoren som gäller – inte minst behöver avtal och medlemskap bli mer attraktiva!
- Delvis olika utmaningar i KIBS och arbetsintensiva manuella företagstjänster.

2. Kollektivavtalens roll på framtidens arbetsmarknad?

Maria Elinder, Sveriges Ingenjörer

Niklas Hjert, Unionen

Benny Johansson, Civilekonomerna

Jonas Milton, Almega

Nils Karlson, Ratio

Henrik Lindberg, Ratio

Moderator: Ann-Kari Edenius